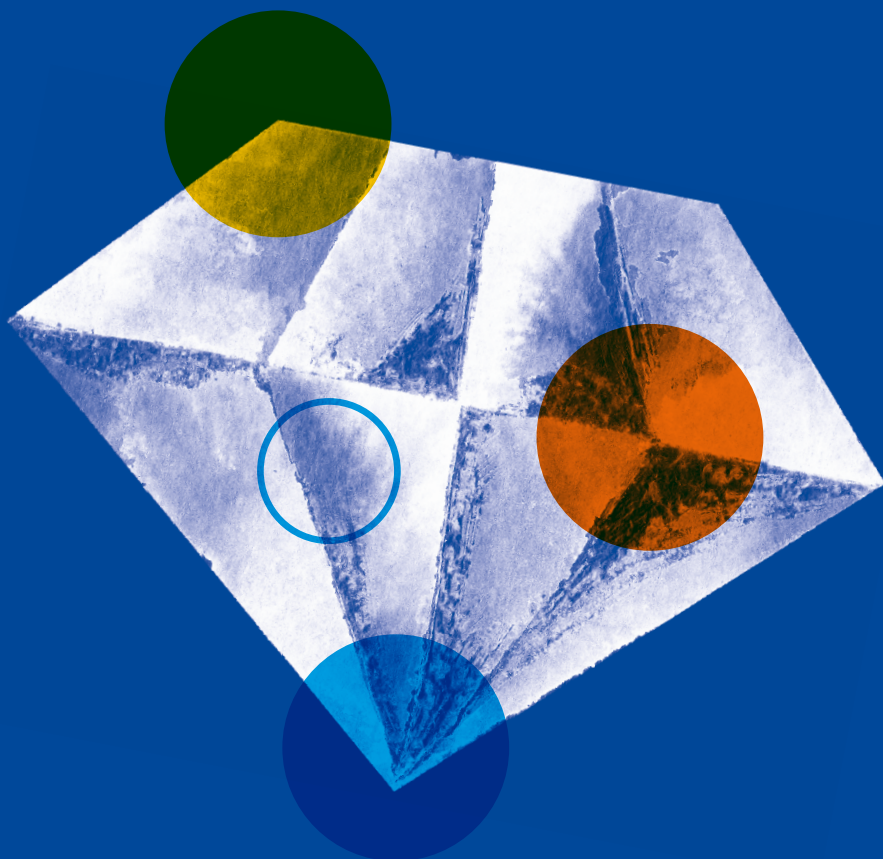

Yliopistokoulutuksen laatutekijöitä

YLIOPISTOKOULUTUKSEN laatua uhkaavat tehokkuuden ja taloudellisuuden ajaminen pedagogisesti perusteltujen opetusratkaisujen ohi: verkko-opetuksen käyttäminen säästämiskeinona, kontaktiopetuksen määrän vähentäminen, opetusryhmien koon suurentaminen ja omatoimisen opiskelun lisääminen. Nopean valmistumisen ylikorostaminen voi johtaa pinnalliseen, suorituskeskeiseen oppimiseen tai tarpeeseen keventää opintojen vaatimustasoa.

Opintohallinnon tehtävien siirtyminen opetushenkilöstön tehtäväksi on lisääntymässä. Koulutus- ja opiskelijapalvelut ja opetuksen tukitoimet ovat paikoitellen määrällisesti riittämättömiä.

Yliopistojen rahoitusmallissa on vähennetty koulutuksen perusteella osoitettua rahaa ja lisätty strategisin perustein jaettua rahaa, joka on käytännössä kannustinrahaa rakenteellisiin uudistuksiin. Opetuksen ja opettajien siirtäminen yliopiston ulkopuolelle kustannussyistä estää tutkintojen kehittämistä tieteen- alakohtaisina kokonaisuuksina.

Yliopistojen opetusalan liitto YLL on huolissaan jäseniltään saamistaan viesteistä siitä, miltä yliopistokoulutuksen arki ja todellisuus näyttävät. Tämä asiakirja on syntynyt yliopistossa opetus-, tutkimus- ja muuta asiantuntijatyötä tekevien yhteisten kokemusten ja keskustelujen pohjalta.

Yliopistokoulutuksen laadun takaamiseksi ja kehittämiseksi tulee koulutuksen järjestämisessä kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin asioihin.

1 Yliopistotutkinnot

- 1.1 TUTKINNON SISÄLLÖT
- 1.2 TUTKINTOJEN AJANKOHTAISUUS
- 1.3 OPINTOPOLKUJEN SUJUVUUS JA OPINTOJEN OHJAUS
- 1.4 KANSAINVÄLISYYS
- 1.5 KOULUTUKSEN JA TUTKIMUKSEN VAIKUTTAVUUS

2 Opiskelu ja opetus

- 2.1 OPISKELIJAKESKEISYYS
- 2.2 OPISKELIJA–OPETTAJA-SUHDELUKU
- 2.3 OPISKELIJAT NUOREMPINA KOLLEGOINA
- 2.4 MONIMUOTOINEN OPETUS JA OPISKELU
- 2.5 OPETTAJIEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN
- 2.6 PALAUTEJÄRJESTELMÄT
- 2.7 KOULUTUS- JA OPISKELIJAPALVELUT

3 Opetustyön johtaminen

- 3.1 JOHTAMISVASTUU
- 3.2 OPETUKSEN JA TUTKIMUKSEN YHTEYDEN VAHVISTAMINEN
- 3.3 URALLA ETENEMINEN JA KANNUSTEIDEN KÄYTTÖ

4 Koulutusta koskeva päätöksenteko

- 4.1 KOULUTUSJATKUMO TOISELTA ASTEELTA YLIOPISTOIHIN
- 4.2 YLIOPISTOJEN RAHOITUSMALLI
- 4.3 OPINTOTUKIJÄRJESTELMÄ

1 Yliopistotutkinnot

1.1 TUTKINNON SISÄLLÖT

Akateeminen tutkinto on yhtä aikaa sivistävä ja työelämälähtöinen. Tutkintojen tulee antaa yleisiä valmiuksia muuttuvaa työelämää ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta varten sekä olla alakohtaisia ja spesifejä. Omaksuttavat tiedot ja taidot perustuvat tutkimukseen. Hankittaviin tietoihin ja taitoihin kuuluu oman alan ydinaines ja osaaminen sekä generisiä taitoja kuten kriittisen ajattelun, oman työn analysoinnin, arvioinnin ja kehittämisen taidot, kieli- ja viestintätaidot sekä vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan riittävästi vuorovaikutteista opetusta ja ohjaamista.

1.2 TUTKINTOJEN AJANKOHTAISUUS

Tutkintojen osaamistavoitteissa on otettava huomioon yhteiskunnan muutokset ja työelämän tarpeet nyt ja tulevaisuudessa. Tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole jatkuva tutkintorakenteiden uudistamisen tila. Opettajat ja tutkijat vastaavat omalta osaltaan siitä, että opetuksen sisällöt ovat ajankohtaisia. Tämä edellyttää, että opettajille varataan riittävästi työaika tutkimuksen tekemistä, yhteiskunnallista vaikuttamista, työelämäyhteyksien ylläpitoa sekä oman osaamisen kehittämistä varten.

1.3 OPINTOPOLKUJEN SUJUUVUUS JA OPINTOJEN OHJAUS

Hyvin suunniteltu opintopolku tukee laadukasta opiskelua. Opintojen sisällöissä ja opetusjärjestelyissä ei tällöin ole päällekkäisyyksiä. Opetusryhmiä ja opettajia on oltava riittävä määrä.

Ohjausresurssia on oltava tarjolla riittävä määrä yksittäisen opintojakson sisällä, tutkinnossa ja opintopolulla etenemistä sekä muuta oppimisen edistämistä varten. Ohjauksen vastuutahojen on oltava selviä koko henkilöstölle ja opiskelijoille. Monenlaisten oppijoiden tarpeiden lisääntyminen vaatii resursointia ohjaukseen. Opiskelijoille tarjottava ohjaus on suunniteltava kokonaisuutena.

Opiskelijalla on oikeus laadukkaaseen opetukseen ja ohjaukseen kaikissa tutkinnon vaiheissa. Kriittisen tiedonkäsittelyn ja ajattelun oppiminen vaatii aikaa. Nykyistä suurempia ohjausresursseja tulee kohdistaa erityisesti ensimmäiseen opintovuoteen, jolloin tapahtuu opiskelijan integraatio yliopistoon.

1.4

KANSAINVÄLISYYS

Yliopistojen tulee tukea henkilöstön ja opiskelijoiden valmiuksia toimia kansainvälisessä ympäristössä. Kansainvälistyminen ei saa rajoittua vain tietyiksi opintosuorituksiksi tai ajanjaksoiksi, vaan kansainvälisyys on sisäänrakennettu tutkinnon eri vaiheisiin.

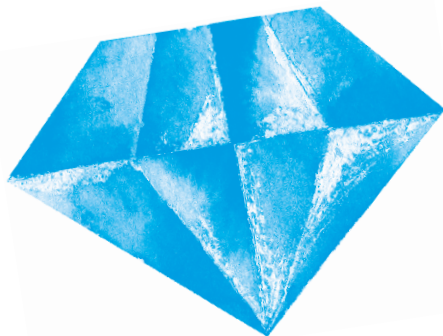
Opetuksen digitaalistuminen muuttaa opetusta ja opiskelua. Korkeakouluyhteistyö ja kansainvälinen yliopistojen kanssa tehtävä yhteistyö luovat opettaja- ja opiskelijaliikkuvuutta.

Laadukas kieli- ja viestintäopetus ja kielikeskusten tarjoamat tai muulla tavoin tuotetut vastaavat palvelut vahvistavat kansainvälistymistä. Opiskelija- ja opettajavaihtojen järjestelyjen tulee olla sujuvia, jotta ne mahdollistavat kansainvälisten yhteyksien luomisen ja ylläpitämisen.

1.5

KOULUTUKSEN JA TUTKIMUKSEN VAIKUTTAVUUS

Korkeakoulujen vaikuttavuus sivistyksen tuottamisessa ja yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa syntyy pitkällä aikavälillä. Riittävä perusrahoitus on turvattava pitkäjänteisesti. Tämän lisäksi tarvitaan lisärahoitusta kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin sekä koulutusviennin edistämiseen.

2 Opiskelu ja opetus

2.1 OPISKELIJAKESKEISYYS

Opiskelijalla on aktiivinen rooli opetuksessa ja vastuu omasta opiskelustaan. Riittävän pienet opetusryhmät lisäävät opiskelijakeskeisyyttä ja vuorovaikutteisuutta sekä opiskelijoiden opiskelustaan saamaa palautetta. Pedagogiset opinnot suorittaneiden opettajien osuuden kasvattaminen vahvistaa välillisesti opetuksen opiskelijakeskeisyyttä.

Opiskelijan sitoutumisella yliopistoyhteisöön ja opiskeluun heti opintojen alussa on tärkeä merkitys oppimiselle ja tutkinnon suorittamiselle. Opiskelijan vastuu on tulla opetustapahtumaan valmistautuneena ja olla aktiivinen toimija oppimisessaan. Hän sitoutuu myös itsenäiseen opiskeluun ja vuorovaikutukseen muiden opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden kanssa. Opiskelijajärjestöt ovat keskeinen sidosryhmä opiskeluun sitoutumista parannettaessa.

2.2 OPISKELIJA–OPETTAJA-SUHDELUKU

Parantamalla opiskelija–opettaja-suhdelukua voidaan edistää tutkintojen suorittamista tavoiteajassa koulutuksen laadusta tinkimättä. Riittävä opettavan henkilöstön määrä lisää vuorovaikutteisuutta, henkilökohtaista ohjausta sekä vahvistaa opetuksen tutkimusperustaisuutta lisäämällä opettajien mahdollisuuksia tutkimukseen. Opettaja–opiskelija-suhdelukuun tulee laskea mukaan tosiasiallisesti koulutusvastuuta kantava henkilöstö. Suhdelukujen yliopistojen välillä tulee olla vertailukelpoisia.

2.3 OPISKELIJAT NUOREMPINA KOLLEGOINA

Opettajan, tutkijan ja opiskelijan kohtaaminen on keskeisessä roolissa tutkinnon suorittamisessa. Opiskelijat on otettava opiskeluaikana aidosti tiedeyhteisön jäseniksi opetuksen kautta.

2.4 MONIMUOTOINEN OPETUS JA OPISKELU

Käyttämällä monenlaisia oppimisympäristöjä yhteistoiminnallisesti ja vuorovaikutteisesti edistetään tutkintotavoitteisiin kuuluvien tietojen ja taitojen oppimista. Oppimisympäristön sekä opetus- ja opiskelutavan valinta tulee tehdä pedagogisin perustein. Opetus on linjakasta kun opetus- ja opiskelutapa, oppimisympäristö ja opiskelun arviointi tukevat opiskeltävien sisältöjen ja taitojen oppimista. Monimuotoisten oppimisympäristöjen käyttö korostaa opettajan

työn merkitystä. Erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen ja opetuksen digitalisaatio vaativat kaiken tähän liittyvän työn tunnistamista ja tunnustamista sekä opetusteknologista tukea ja opettajien kouluttamista.

Alakohtaisiin työelämässä tehtäviin harjoitteluihin on varattava riittävästi ohjausresursseja.

2.5 OPETTAJIEN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Opetuksen laadun perustana ovat opiskelijakeskeisyys, opettajien asiantuntijuus ja yliopistolain mukainen opetuksen vapaus. Opetuksen vapaus sisältää oikeuden opettaa haluamallaan tavalla niin sisällöllisesti kuin menetelmällisestikin.

Opetushenkilöstöllä on substanssiosaamisen lisäksi pedagogista osaamista ja mahdollisuus säännölliseen, työajalla tapahtuvaan osaamisen kehittämiseen. Laadukas yliopistopedagoginen ja muu koulutustarjonta soveltuu kyseisen substanssialan opettajille ja on opettajan uravaiheeseen kohdennettua.

2.6 PALAUTEJÄRJESTELMÄT

Koulutusta kehitetään opiskelijapalautetta hyödyntämällä. Palautetta tulee kerätä kattavasti koulutuksen laatuun vaikuttavista seikoista. Palautteen keräämistä tulee suunnitella opettajien ja opiskelijoiden asiantuntemusta hyödyntäen. Opintojaksokohtaista palautetta ei ole tarpeen kerätä sen lisäksi, mitä opettaja itse kerää opetuksensa kehittämiseksi. Palautteita käsittelevien tahojen on aina huolehdittava opettajan yksityisyyden suojasta ja oikeusturvan kunnioittamisesta.

2.7 KOULUTUS- JA OPISKELIJAPALVELUT

Riittävien ja asiantuntevien palveluiden tulee olla helposti opettajien ja opiskelijoiden saatavilla. Opetussuunnitelmien, opetusohjelmien ja opetusjärjestelyjen tekemisessä opettajilla on tärkeä rooli ja näihin on varattava työaika.

3 Opetustyön johtaminen

3.1 JOHTAMISVASTUU

Vastuu opetustoiminnan laadukkaasta johtamisesta on yliopistolla. Vastuut on tehtävä näkyviksi. Hyvällä johtamisella on keskeinen merkitys koulutuksen laadun näkökulmasta. Tieteen- ja koulutusalojen välistä yhteistyötä tuetaan monin eri tavoin.

Yliopistojen tulee kehittää johtamista osallistavan johtajuuden, kollegiaalisen päätöksenteon ja yhteistoiminnallisuuden suuntaan. Johtajilta on edellytettävä osallistumista johtamiskoulutukseen ja mahdollisiin johtamisongelmiin on puututtava. Hyvän johtamisen tunnistaminen ja siitä palkitseminen tukee hyvien käytäntöjen levittämistä.

Työsuunnitelmat ovat keskeinen opetuksen johtamisen työväline. Esimiesten on tunnettava alaistensa osaaminen, heidän tehtäviensä vaativuus ja kuormittavuus. Työsuunnitelmiin kirjataan kaikki opetus-, ohjaus- ja tutkimustehtävät sekä muut tehtävät ja vastuut vuosittaisessa kokonaistyöajassa. Työsuunnitelmassa työnantaja osoittaa eri työtehtäviin käytettävät resurssit ja sitä kautta määrittää koulutuksen laatua.

Johtamisen käytäntöjen tulee olla osallistavia ja edistää työyhteisön sisäistä vuorovaikutusta ja keskinäistä luottamusta. Vastuu työn tasapuolisesta jakautumisesta kuuluu johtamisvastuuseen.

Yliopistotyöhön liittyvien uudistusten tekeminen edellyttää tähän työhön kohdennettua työaika. Toteutettavien uudistusten aiheuttama kuormitus ei saa kohdistua kohtuuttomasti yhteenkään henkilöstöryhmään.

Erilaisten reformien vaikutukset yliopiston perustehtäviin ja henkilöstön työhyvinvointiin on kartoitettava yhteistyössä henkilöstön kanssa. Myös tulevaisuuden ennakoinnin tulee olla vuorovaikutteista ja henkilöstöä osallistavaa.

3.2 OPETUKSEN JA TUTKIMUKSEN YHTEYDEN VAHVISTAMINEN

Yliopiston koulutus- ja tutkimustehtävien täytyy olla tasapainossa. Tieteenaloja on kohdeltava resursoinnissa yhdenvertaisesti.

Yliopiston opettajan tehtävässä yhdistyvät opetus ja tutkimus. Opettajilla tulee olla työaika tutustua opetuksensa ohella uusimpaan tutkimukseen, tehdä alansa tutkimusta sekä tutkimusta opetuksen kehittämiseksi.

Osaamis- ja tietotarpeiden muutokset sekä korkeakoulutuksen globaalit ilmiöt tuovat uusia mahdollisuuksia, mutta myös haasteita. Teknologian kehitys sekä avoin tieto ja tiede muuttavat tiedon saatavuutta ja hyödyntämistä. Tiedon ja osaamisen rakentamisen yhteistyö on enenevässä määrin monialaista, digitaalista, paikkariippumatonta ja globaalia. Tämä edellyttää vahvaa koulutuksen ja tutkimuksen yhteyttä.

Opettajien tutkimus on merkittävää opetuksen laadun kannalta silloinkin, kun he eivät tee kansainvälistä huippututkimusta. Opin- näytetöiden ohjaaminen on tärkeä osa opetusta. Taideyliopistossa on tuettava taiteellista työtä osana opetustehtävää.

3.3

URALLA ETENEMINEN JA KANNUSTEIDEN KÄYTTÖ

Yliopistojen uramallit ja kannusteet tulee ottaa käyttöön yhdenvertaisesti koko henkilöstölle riippumatta siitä, onko tehtävä opetus- tai tutkimuspainotteinen tai muun henkilöstön tehtävä.

Opetuspainotteisessa tehtävässä opetustyöllä tulee olla merkittävä painoarvo uralla etenemisessä. Ellei tehtävässä ole aitoa tutkimusmahdollisuutta, tulee palkkakehityksen, statuksen noston ja muiden kannusteiden käytön perustua esimerkiksi opetuskokemuksen tuomaan osaamiseen, tehtävän laaja-alaisuuteen, suoritettuihin tutkintoihin ja opintoihin, pedagogiseen pätevytyymiseen tai oppiainevas- tuuseen.

On tunnistettava, että opettajan tehtävien vaativuus ja vastuu lisääntyvät esimerkiksi kasvaneen ja jäsennellymmän tieteenalan tuntemuksen sekä opetus- ja ohjauskokemuksen myötä. Vastuu työyhteisössä kasvaa osaamisen kehittymisen myötä. Koulutusvientiin liittyvät tehtävät kasvattavat henkilöstön asiantuntemusta ja osaamista. Opetuksen, tutkimuksen ja asiantuntijatehtävien merkitys ja tuloksellisuus on tunnistettava kaikilla toiminnan tasoilla.

Myös opetus- sekä hallinto- tai palvelupainotteisissa tehtävissä toimiville on tarjottava mahdollisuuksia omaa opetusalaan kehittä- vään tutkimukseen ja tieteelliseen meritoitumiseen.

Professuuriin tähtäävälle vakinaistamispolulle on voitava hakeu- tua uran kaikissa vaiheissa.

4 Koulutusta koskeva päätöksenteko

4.1 KOULUTUSJATKUMO TOISELTA ASTEELTA YLIOPISTOIHIN

Koulutusohjelmiin valituilla opiskelijoilla, mukaan lukien kansainväliset opiskelijat, on oltava yliopisto-opiskelun edellyttämät tiedot ja opiskelutaidot. Opiskelijavalinnassa tulee ottaa huomioon koulutusalaakohtaiset valintaperusteet. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus vaihtaa alaa opiskelijavalinnan kautta.

Yliopistojen aktiivinen rooli ammatillisen toisen asteen, lukion ja ylioppilastutkinnon kehittämisessä vahvistaisi yliopisto-opiskelussa edellytettävien taitojen oppimista ennen opintojen alkamista.

4.2 YLIOPISTOJEN RAHOITUSMALLI

Rahoitusmallin tulee tukea koulutuksen laadun ylläpitämistä ja kehittämistä. Nykyisten kriteereiden rinnalle tulee kehittää koulutuksen laadusta palkitsevia kriteereitä. Esimerkiksi opettaja–opiskelija-suhdeluku ja koulutukseen kohdennettu rahaosuus yliopiston sisäisestä rahoituksesta ovat soveltuvia kriteereitä. Myös pedagogisten opintojen suorittaneiden osuutta opetus- ja tutkimushenkilöstöstä voidaan käyttää laatumittarina.

Rahoitusmallia on kehitettävä yhdessä opiskelija- ja henkilöstöjärjestöjen kanssa.

4.3 OPINTOTUKIJÄRJESTELMÄ

Riittävä opintotuki mahdollistaa opiskelijan keskittymisen opintoihin ja valmistumisen tavoiteajassa.

Yliopistojen opetusalan liitto YLL on huolissaan jäseniltään saamista viesteistä siitä, miltä yliopistokoulutuksen arki ja todellisuus näyttävät.

Yliopistojen opetusalan liitto YLL
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki

www.yll.fi

 Löydät meidät nimellämme
 @ylltwiittaa

